 Karolinska Institutet

Gott och blandat. En uppdatering om komplex PTSD och DBT-PE protokollet.

Maria Bragesjö
Med dr, Specialistspsykolog
Leg. psykoterapeut
Trainer i prolonged exposure

1

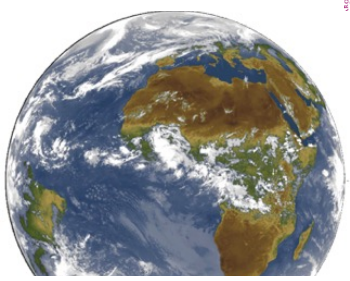

 Karolinska Institutet

Påverkan av psykologiskt trauma

2

2

 Karolinska Institutet

TRAUMA

- Reaktion vs händelse
- DSM-5
- ICD-10/11
- Traumatisk invalidering
- Försummelse

3

3

Komplex PTSD

Symtomdiagnos!

"may develop following exposure to an event or series of events of an extremely threatening or horrific nature, most commonly prolonged or repetitive events from which escape is difficult or impossible (e.g. torture, slavery, genocide campaigns, prolonged domestic violence, repeated childhood sexual or physical abuse). All diagnostic requirements for PTSD are met".

4

Komplex PTSD ICD-11

Intrusioner Påträngande minnesbilder Mardrömmar Flashbacks	Undvikande Tankar Platser Aktiviteter Personer	Överspändhet Hypervigilans Lättskrämdhet
--	---	---

- 1) problems in affect regulation
- 2) beliefs about oneself as diminished, defeated or worthless, accompanied by feelings of shame, guilt or failure related to the traumatic event
- 3) difficulties in sustaining relationships and in feeling close to others.

5

Likheter och skillnader mellan EIPS och cPTSD

BPD förekommer oftare när diagnos cPTSD finns än att cPTSD diagnosticerats när BPD-diagnos finns

Svårigheter med att lugna sig själv/tomhet vs okontrollerbarhet, labilitet

Kronisk negativ självbild vs fragmenterad och instabil bild av en själv

Undvikande/känsla avskildhet vs mer fientlighet, undvika separationer/övergivenhetskänsla

---

6

Översikt av kunskapsläget

Psychological Medicine
cambridge.org/psm

Psychological interventions for ICD-11 complex PTSD symptoms: systematic review and meta-analysis

Review Article

Thanos Karatzias^{1,2}, Philip Murphy³, Marylene Cloitre^{4,5}, Jonathan Bisson⁶, Neil Roberts^{5,6}, Mark Shevlin⁷, Philip Hyland⁸, Andreas Maercker⁹, Menachem Ben-Ezra¹⁰, Peter Coventry¹¹, Susan Mason-Roberts¹, Aoife Bradley¹ and Paul Hutton¹

¹Edinburgh Napier University, School of Health & Social Care, Edinburgh, UK; ²HEIG Lothian, Rivers Centre for Traumatic Stress, Edinburgh, UK; ³Department of Psychiatry and Behavioral Sciences, Stanford University, California, USA; ⁴National Center for PTSD, Veterans Affairs Palo Alto Health Care System, Palo Alto, CA, USA; ⁵Cardiff University, School of Medicine, Cardiff, UK; ⁶Psychology and Counselling Directorate, Cardiff and Vale University Health Board, Cardiff, UK; ⁷Ulster University, School of Psychology, Derry, UK; ⁸National College of Ireland, School of Business, Dublin, Ireland; ⁹Department of Psychology, Psychopathology and Clinical Interventions, University of Zurich, Zurich, Switzerland; ¹⁰School of Social Work, Ariel University, Ariel, Israel and ¹¹Department of Health Services and Centre for Reviews and Dissemination, University of York, York, UK

Received: 3 August 2018
Revised: 11 February 2019
Accepted: 12 February 2019
First published online: 12 March 2019

Key words: Childhood trauma, PTSD, meta-analysis, neurobiological theories, randomized

---

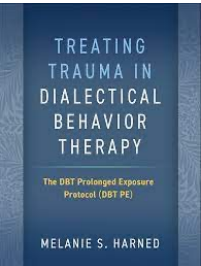

7

Stöd för DBT-PE

- Effekt på PTSD-symtom
- Tolererbarhet
- Genomförbarhet
- Säkerhet (fokus självskada och suicidförsök)

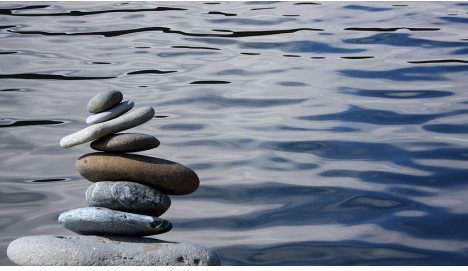

8

För vem?

9

Förbereda DBT-PE

- Bedöm om PTSD föreligger och är ett behandlingsmål
- Diskutera PTSD som ett livskvalitetsstörande beteende
- Information och psykoedukation om PTSD och om komponenterna i Prolonged Exposure (PE)

10

10

Rationalen bakom PE

- Individuell fallformulering
- Behandlingen fokuserar på att adressera traumarelaterade rädslor och symtom
- Tre huvudsakliga faktorer antas vidmakthålla PTSD-symtomen:
  - Undvikande av traumarelaterade situationer
  - Undvikande av traumarelaterade tankar och bilder
  - Närvaron av icke-hjälpsamma kognitioner "Världen är extremt farlig", "Jag är extremt inkompetent."

11

11

Exponering med responsprevention

- Förklara principer för exponering, ge rational, "det måste bli värre innan det blir bättre"
- Formell respektive informell exponering
- Blockera alla handlingar som är kopplade till den problematiska känslan
- Blockera uttryck som hör ihop med den problematiska känslan
- Var uppmärksam på "skenbar kompetens". Skilj på att maskera känslan och att kunna uppleva känslan utan flykt
- Stärk personens förmåga att hantera dessa situationer genom att handla tväremot känslan

12

12

 Karolinska Institutet

Verkningsmekanismer i PE

- Minskning av negativa traumarelaterade kognitioner föregår en minskning av PTSD-symtom under PE-behandlingen
- En högre grad av rädslostryck ger bättre behandlingsresultat
- Utsläckning under sessioner vs. utsläckning mellan sessioner. Jämför tolerera känsla vs habituering.

13

13

 Karolinska Institutet

Kunna ha och uttrycka känslor på ett funktionellt sätt samt öka självvalidering

---

14

14

 Karolinska Institutet

Åtagande i DBT

- Orientera till uppgiften
- Säkerställa att patienten vet vad som förväntas
- Hitta förstärkare som är kopplade till förändring
- Adressera kognitioner, känslor och dialektiska dilemman (sekundära problembeteenden) som kan vara hindrande
- Medveten närvaro, validering och dialektik i att få åtagande

---

15

15

Åtagande

- Validera ALLA patientens farhågor om vad som kommer ske
- Fritt val och kommer inte fungera utan att göra PTSD-behandlingen (Frihet att välja – avsaknad av alternativ)
- Problemlös – omgivning/timing
- Cheerleading - förmedla hopp och se potential hos patienten
- För- och nackdelar

16

16

Ytterligare åtagandestrategierna

- **Djävulens advokat:** ex – vad är det som säger att behandling kommer att fungera nu?
- **Foot in the door:** Ett litet åtagande ökar sannolikheten för ett större senare
- **Door in the face:** Ett stort åtagande som upplevs för stort att säga ja till ökar sannolikheten att ett mindre åtagande görs.
- Länka tidigare åtaganden till nuvarande
- Shaping – förstärka små steg

17

17

Dialektiska dilemman

- Känslomässigt undvikande vs exponering för känslor
- Vara i nuet vs ha ett fokus på det förflutna
- Acceptera PTSD vs förändra PTSD

18

18

Redo för start

- Ingen överhängande suicidrisk
- En till två månader sedan senaste självskada eller suicidförsök
- Förmåga att kunna kontrollera livshotande beteenden i närvaro av möjliga utlösare för detta
- Inga allvarliga terapistörande beteenden
- PTSD är det högst prioriterade problemet för patienten att arbeta med och patienten vill arbeta med det
- Förmåga och villighet att uppleva starka känslor utan att fly

13

19

Behandlingsstrukturen

- Patienten fortsätter att delta i standard-DBT
- DBT-PE protokollet integreras i de individuella terapisessionerna:
  - 2-h sessioner veckovis (90 min DBT-PE + 30 min DBT), eller
  - 2 veckovisa sessioner (en 90 min DBT-PE, en 60 min DBT)

20

20

Behandlingsupplägg DBT-PE

- Före start av exponering (session 1-2)
  - Bedömning av PTSD, psykoedukation, skapa in vivo-hierarki och lära ut kontrollerad andning
- Exponering in vivo, session 2
- Imaginativ exponering, session 3
  - Upprepade gånger återbesöka, återberätta och reflektera kring traumat och dess konsekvenser med målet att komma till brännpunkter
- Dagliga hemuppgifter
- Avslutande session och vidmakthållandeprogram
  - Kortare imaginativ exponering
  - Avslutning och summering av framsteg

Edna Foa, Elizabeth Hembree, Barbara Rothbaum och Sheila Rauch,
Natur och Kultur 2021

21

21
